

Oponentský posudek bakalářské práce Veroniky Jindřichové „*Tetování včera a dnes. Posuny ve funkcích tetování v různých tradicích a v současnosti*“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2023, 37 s.

Bakalářská práce Veroniky Jindřichové se věnuje jedné z nejrozmanitějších forem tělesných modifikací, tetování. Zvolené téma je bezpochyby nosné a vědecky zajímavé, nicméně jeho zpracování je problematické v celé řadě aspektů – stránkou konceptuální počínaje, přes heuristiku, strukturaci a obsah práce až po rovinu formální. Na následujících řádcích vysvětlím, proč tyto nedostatky považuji za tak zásadní, že mi nedovolí práci doporučit k obhajobě.

Po stránce konceptuální je práce velmi ambiciózní, bohužel až přespříliš. Na 45 normostranách chce „poskytnout ucelený soubor informací o tetováží po celém světě od dob již minulých až do současnosti“ (s. 34). Nejenže je takový cíl na bakalářskou práci příliš široký, ale zároveň nepřináší nic nového (což by každá vědecká práce, byť se jedná o práci bakalářskou, alespoň v minimální rovině měla). Dalo by se snad uvažovat o zachycení procesů změny funkcí tetování, jak evokuje podtitul práce, ale ty jsou v práci explicitně tematizovány pouze v jediné větě na s. 3.

Po stránce obsahové je práce v podstatě pouhou sumarizací knihy *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* Martina Rychlíka, střídme doplněné o informace z některých dalších zdrojů. Její jádro je tvořeno dvěma kapitolami – *Funkce tetování* (s. 3-8) shrnuje Rychlíkovu typologii, *Historie tetováže* (s. 8-30) předkládá informace o tetování postupně na všech kontinentech (převzaté z drtivé většiny opět z Rychlíkovy práce). Čestnou výjimkou je poslední kapitola věnovaná sémiotice tetování (s. 31-34), která z Rychlíkovy práce téměř nečerpá.

Samotný obsah práce působí v lepším případě značně nahodile, např. když tematizuje otázku původu tetování Původních Američanů (s. 26), zatímco v jiných oblastech ji zcela opomíjí. I u zmiňované poslední kapitoly věnované sémiotice tetování není patrné, jaké je v práci její místo a proč je zde uvedena. V horším případě se práce v duchu kabinetu kuriozit dopouští zcela bezdůvodné exotizace, např. když uvádí, že „[v] Tanzánii vtírají příslušníci kmene Kioke do skarifikačních ran prášek z usušených hadů.“ (s. 24). Diskutována nejsou ani některá důležitá konceptuální rozhodnutí, např. pojednat v africké oblasti vedle tetování také skarifikaci (s. 22nn). Toto rozhodnutí může být jistě relevantní, ale je třeba jej argumentovat, aby v práci dávalo smysl. A zároveň skarifikaci neopomenout zmínit i v kontextu současné euro-americké společnosti. To, že jsou některá převzatá tvrzení minimálně sporná (např. divoké tance Siouxů, při nichž mělo docházet ke skarifikaci, [s. 26] byly ve skutečnosti velmi poklidnými náboženskými rituály), lze v rámci bakalářské práce prominout.

Ačkoliv struktura práce působí na první pohled uceleně, i zde nalezneme některé zásadní nedostatky. Jedním z nich je i vymezení cíle práce až v samotném závěru (s. 34). Závěru jako takovému naopak chybí shrnutí nejvýznamnějších zjištění, které nahrazuje pouhé vymezení tématu práce.

Za diskutabilní považuji i rovinu heuristiky, kterou autorka popisuje na s. 1-2. Autorka si správně uvědomuje, že v případě teoretické práce je výběr zdrojů naprosto stěžejní. O to více je alarmující, že následně se v práci vedle textů odborných objevují i texty přinejlepším popularizační (nejčastěji články publikované na webech věnovaných tetování či cestovatelství). Právě schopnost rozlišit mezi odborným zdrojem, z něhož lze v práci vycházet, a zdrojem nespolehlivým, považuji za jednu ze základních podmínek obhajitelnosti absolventské práce. Samotný výběr zdrojů skrze klíčová slova a jména renomovaných autorů působí smysluplně, ovšem je zcela zásadně ovlivněn tím, kde jsou tyto pojmy vyhledávány (což se už v práci nedozvídáme).

Bohužel se zcela zásadními problémy se práce potýká po stránce formální, konkrétně při zacházení se zdroji. V první řadě jsou v práci bibliografické údaje celé řady zdrojů uvedené chybně. Symptomatická je záměna křestního jména a příjmení, takže text namísto na Rychlíka, Bouzka, Marečkovou a Fiksu odkazuje na Martina, Jana, Nikolu a Radomíra. Chybné je přitom i užití harvardského stylu odkazování, kdy se v závorce kromě příjmení a roku vydání objevuje často i název zdroje. Málo důsledné je i samotné odkazování na zdroje, kdy např. na s. 14 a 16 jsou informace o tetování v Číně a Japonsku bez jediného zdroje. Exemplárně je tento problém patrný hned na první straně ve větě „Tetováž je v mnohých kulturách součástí přechodových rituálů, jelikož působí bolest a má souvislost s prolitím krve“, kde nejenže chybí odkaz na zdroj tvrzení o tetováci jako časté součásti přechodových rituálů, ale zároveň i na zdroj tvrzení o tom, že původ této skutečnosti leží v bolesti a souvislosti s prolitím krve.

Ocenění hodná je nicméně skutečnost, že z práce je patrné autorčino nadšení pro téma. Je proto škoda, že se v práci nepodařilo více zúročit. Jak už jsem naznačil v úvodu, všechny zmíněné nedostatky mě vedou k přesvědčení, že práce i přes nejlepší vůli bohužel nesplňuje požadavky kladené na bakalářskou práci, a proto ji nemohu doporučit k obhajobě.

V Praze 1. 6. 2023

Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.